



გაზეთი გამოიცხა 1999 წლის 26

იური

E-mail: r.jalagania@mail.ru



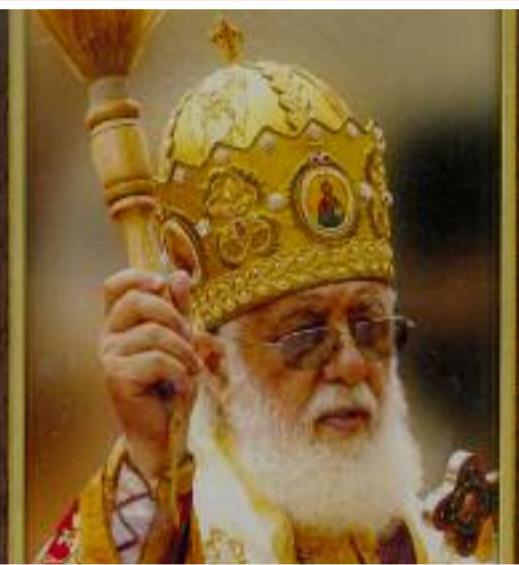
№336 (395) 20-27 ოქტომბერი 2015 სახალხო მოძრაობა „სამებრელოს“ ორგანო 30 თებერვალი

სირსევილი ის კი არ არის, რომ მაგრავად ლავარაკობა, არავად ისაა, რომ დანარჩენი ეართვალება არ ვიზით მაგრავი ინა – აკაკი გაიცის



**აღმაშენდება
ჭავია:
საქართველო
საკუთარი
ინტერესები
უდა
დაისვას** გვ. 2-3

ილია მარია: „იმედი
მამაში, რომ სირთულეები,
რომელიც რშვეთსა და
საქართველოს შორის
არსებობს, გამოსწორდება
და საქართველო
აფხაზეთსა და
სამარიალოს
დაიბრუნებს“ გვ. 3



ვალტერ სანაიას განხსნება



გვ. 3



**“ილორის
ანარეკლი”**
ფელიქს
შაპარიას
ცავშვილების
გამოცხადა
არტგალერეა
თი-ბი-სი-ში გვ. 8



**კონსტანტინე
კაპანელი
(ჭავიერაია)**

...აღმოსავლეთის ურდოებთან ხშირი ომების გამო, საქართველოში ქრისტიანული ეკლესია და მისი წარმომადგენლები მეფეებთან და ხალხთან იყვნენ; ამან ერთგვარად ხელი შეუწიო ქართველ მეფეებს ფეოდალებთან ბრძოლაში. თუმცა, ცალკეულ შემთხვევებში, საქართველოშიც პქონდა ადგილი საერო და საეკლესიო ფეოდალების ფრონტის გაერთიანებას... გვ. 7



**დადა
ეკლესიას
მოცევაზე
ირასალიმის
ნიშანების
სალოსავაზი**



**რევაზ
პიბორძალიძე:
როდეოდე,
ეართვალო!** გვ. 4

გვ. 4



გვ. 3

მიმართვა უზენაესი საბჭოს ნევრაბას

რატომ არაა დღეს უზენაესი საბჭო ამ კუთხით ქმედითუნარიანი? თქვენ დღეს ხომ ისე აღარ გიჰირთ, როგორც ეროვნული მოძრაობის წიაღიძან წამოსულ რიგით ჯარისკაცებს და ამიტომ ვეღარ ახერხებთ შეკრებებს. თქვენ, ხომ ავად თუ კარგად, თუნდაც მცირედს, მაგრამ უზენაესი საბჭოს წევრისთვის განკუთვნილ გასამრჯელოს დებულობთ? ან ხომ არ გგონიათ, რომ ეს მართლა შევარდნაძის და სააკაშვილის მორთმეული საჩუქარია თქვენი სიჩუმის ფასად? არავითარ შემთხვევაში, ეს ჩვენ, ქართველი ხალხი, ჩვენი შრომით გიხდით ამ ყველაფერს, იმისთვის რომ უზენაესი საბჭოს წევრები ბრძანდებით!

გვ. 6



**რევაზ
პიბორძალიძე:
როდეოდე,
ეართვალო!** გვ. 4

გვ. 4



გვ. 3

მიმართვა უზენაესი საბჭოს ნევრაბას

რატომ არაა დღეს უზენაესი საბჭო ამ კუთხით ქმედითუნარიანი? თქვენ დღეს ხომ ისე აღარ გიჰირთ, როგორც ეროვნული მოძრაობის წიაღიძან წამოსულ რიგით ჯარისკაცებს და ამიტომ ვეღარ ახერხებთ შეკრებებს. თქვენ, ხომ ავად თუ კარგად, თუნდაც მცირედს, მაგრამ უზენაესი საბჭოს წევრისთვის განკუთვნილ გასამრჯელოს დებულობთ? ან ხომ არ გგონიათ, რომ ეს მართლა შევარდნაძის და სააკაშვილის მორთმეული საჩუქარია თქვენი სიჩუმის ფასად? არავითარ შემთხვევაში, ეს ჩვენ, ქართველი ხალხი, ჩვენი შრომით გიხდით ამ ყველაფერს, იმისთვის რომ უზენაესი საბჭოს წევრები ბრძანდებით!

გვ. 6

რატომ იცნობდნენ – 1645 წელს



“მე-19 და მე-20 საუკუნეში საქართველო
საერთოდ გაქრა ეკროპისთვის. ეს, რა
თქმა უნდა, პირდაპირ უძავშირდება სახ-
ელმწიფოებრიობს დაკარგვას. საქართვე-
ლოს ისტორიაში პირველად მოხდა, როდე-
საც სახელმწიფო გაუქმდა და ცარიზმა
შეირთა როგორც ტერიტორია, ძროვინცია...
საქართველო და ქართველები, ფაქტობრივდ,
ადარსად ფიგურიობდენ და ეკროპას ორი
საუკუნის განმავლობაში დაავიწყდა
საქართველოს არსებობა. სწორედ ამიტომ
დღეს ჩენი ამოცანაა თავი შევასხეოთ
ეკროპას და ავუხსნათ, რომ ყოფილი საბ-
ჭოთა კავშირის ქვეყანა კი არა, ის ქვეყანა
გართ, რომელსაც ძალიან კარგად იც-
ნობდნენ წინა ეპოქაში”.

“შესრულიობანას თამაში” (Game of the World) დახსლოვებით ასე შეიძლება ვთარგმნოთ 1645 წელს ფრანგი მეცნიერის პიერ დიუვალის მიერ შექმნილი ე.წ. რუპა-თამაში, რომელიც მე-17 საუკუნის საფრანგეთში მეტად პოპულარული იყო. თამაშის არსი გახსლდათ ის, რომ რუპა დახატული იღუსტრაციები უნდა დაეჭრათ და გამოიცნოთ სად იყო ესა თუ ის

ყველაფერი პატრიარქის შესახებ: საინტერესო ამგები იღია II-ს



გახტანგ გორგასლის დროს პრძმლაში
თავი გამოუწენია გინებ სწოს. მეფეს მისი
ვაჟი მოუნათლავს და დუდუშაური დაუ-
რქმებია, მის სახელზე კი ციხე აუშენებია.

დუღუშაურები ხვეში ცხოვრობდნენ და
ცხობილი მებრძოლები ყოფილან, მათ
შორის სიმამაცით გამორჩეული შიოლა
დუღუშაური გახდედათ და როგორც ამ-
ბობები, სწორედ მისი შთამომავლია სრუ-
ლიად საჭარივალოს კონტაქტი.

ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ ଜୀବିତରୁଧିଗିଯାଇଥିରୁ-ଆଖିଯାଇଥିରୁ-
ଅର୍ଜି, ଉପରୁଧିଗିଯାଇଥିରୁ ଏବଂ ଉପରୁଧିଗିଯାଇଥିରୁ ଅଲୋଚନା II.
ଶୌଣ୍ଡା ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ VII ସାହୁବିନୀରେ ଡା-
କାନ୍ଦୁଷୀରୁ କେବଳରୁଧିବା ଏବଂ ଉପରୁଧିଗିଯାଇଥିରୁ
ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ କେବଳବାସୀ, ରାମ୍ଭେଲ୍‌ମିଳି ଶ୍ଵେତିଲୋଦା
ନିର୍ବଳୀ ଏବଂ ରାମ୍ଭେଲ୍‌ମିଳି କେବଳଜୀବି: ନିର୍ବଳୀ, ଏବଂ
ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ କେବଳବାସୀ ଏବଂ ମତ୍ତେଲୀ କେବଳବାସୀ
ଶୌଣ୍ଡା ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ କେବଳବାସୀ ଏବଂ ମତ୍ତେଲୀ କେବଳବାସୀ
ଶୌଣ୍ଡା ଲୁହାର ନେତାମାନ୍ଦୁଙ୍କଳୁଟିଏ କେବଳବାସୀ ଏବଂ ମତ୍ତେଲୀ କେବଳବାସୀ

უწმინდესისა და უნებარესის, ილია
მეორის მამა, გიორგი ლუდუშაური, დაიბადა
და ცხოვრობდა სხოში. დედა – ნატალია
კობაიძე კი სოფელ სონიდან გახდათ.
1927 წელს კლადიგავეაზში დროებით
საცხოვრებლად სახლი შეუძენით და იქ
გადასულან. გიორგი ლუდუშაურის ოჯახ-
თან ბევრ სასულიერო პირს ჰქონდა
ურთიერთობა, მათ შორის, სრულიად
საქართველოს კაორენიკოს-პატრიარქ
კალისტრატე ცინცაძეს. პატრიარქი
კლადიგავეაზში მცხოვრებ ქართველებთან

საქართველოს უკეთ მე-17 საუკუნის ეპოქაში, ვიდრე დღეს? შექმნილ რეპა-თამაშში ჩვენი ქვეყანაც ფიბულირებს

კავებანა. რაოდენ გასაკვირიც არ უნდა იყოს, მე-17 საუკუნეში შექმნილ რეგა-თამაშში საქართველოც ფიტურირებს. რეგაზე საქართველო 32-ე წლებდ არის წარმოდგენილი. რეგა-თამაშის ფოტო “ფეისბუქში” დიტერატურის ინსტიტუტის დირექტორმა — ლაშა ბაქრაძემ გამოაქვეყნა. აი, რას წერს ბარონი ლაშა: “საქართველო (წერ 32) ფიტურირებს როგორც ერთეულთი, სხვათა თანასწორი ქვეყანა (ის, რომ საქართველო ზღვიდან ზღვამდეა ნაჩერები, თანაც ერთადერთი ქალაქით საუსტობოლი ანუ სოსუმით, არაა მნიშვნელოვანი, მნიშვნელოვანია ის, რომ შექმნებისა და მოთამაშეთათვის ჩვენი ქვეყანა გეოგრაფიულ-პოლიტიკურ-ელექტრული ცოდნის შემადგენელი ნაწილი იყო, იმ დუხშირ დროსაც კი)...

როგორ დავაძლუნოთ საქართველო
ეპროპის და მსოფლიოს ცნობებებაში?
როგორ მოვახერხოთ, რომ საქართველოს
ხსენებაზე ასოციაცია მხოლოდ ხაჭაპური
და ხინკალი არ იყოს, ისიც უკეთეს
შემთხვევაში”.

ბეჭედისა შემომარის აღმართული
რეპრეზიტორი და საისტორიო მუზეუმის
საჩართველოს შესახებ (მე-16-მე-18
საუკუნეები)“ ავტორი – ბიორგი ლობ-
შანიძე:

— აბსოლუტურად ვიზიარებ დაშა
ბაქრაძის პათოსს. მე-17 საუკუნეში უფრო
მეტად იყო ცნობილი საქართველო
ეგროპისთვის, ვიდრე დღეს. მე-19 და მე-20
საუკუნეში საქართველო საკრთველო გაქრა
ეგროპისთვის. ეს, რა თქმა უნდა, პირდაპირ
უკავშირდება სახელმწიფო კომისარის
დაკარგვას. საქართველოს ისტორიაში
პირებები და მოხდა, როდესაც სახელმწიფო
გაუქმდა და ცარისტულმა რეჟისომა შეიქრ-
თა როგორც ტერიტორია, პროვინცია...
საქართველო და ქართველები, ფაქტობრივდ,
აღარსად ფიგურირებენ და ეგროპას თრი

საუკუნის განმავლობაში დაავიწყდა საქართველოს არსებობა. სწორედ ამიტომ დღეს ჩვენი ამოცანაა თავი შევასხვოთ ეკრას და აფეხსნათ, რომ ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყანა კი არა, ის ქვეყანა ვართ, რომელსაც ძალიან კარგად იცნობდნენ წინა ეპოქაში.

კავკასიის ტერიტორიას ეკროპელები დაწე
საქართველოდ მოიხსენიებდნენ. ამ
რუქაზეც ვხედავთ, რომ გაცილებით
ვრცელი ტერიტორიაა მოქცეული
საქართველოს ფარგლებში. მე-17 საუკუნე-
ში საქართველო მხედლა აღარ იყო, მაგრამ
ეკროპელების ცნობიერებაში საქართველო
ძველ სასდევრებში რჩებოდა ისევ – ვეროპა
წვენს ქვეყანას ასე სხდავდა – „შავი
ზღვიდან კასპიის ზღვამდე! რაც შეეხება
სეპასტოპოლისს, ეს იყო გენუელების
დაარსებული საფრანგ ფაქტორი და მე-
13-მე-16 საუკუნეებში ეკროპელი ზღვაოს-
ნებისთვის ქველაზე კარგად ნაციონი
ადგილი საქართველოში.

— ვინც ევროპულ კარტოგრაფიას იც-

ხომას, ხისთვის ცხობილია ე.წ. გეოგრაფიული შინაარსის სათმაშო, ბანქოს ქადაღდები. დახატული იღუსტრაციები უნდა გამოკრათ და ოპაშის დროს გამოვცნოთ

ՑՈՑԱՐՈՐԵԱՆ

სად იყო ეს თუ ის ქვეყანა განთავსებული.
კარტოგრაფი დიუვალი თავის დროზე
საფრანგეთში საქმაოდ ცნობილი მეცნიერი
გახდათ. მე-17 საუკუნე ეპროცესი კარ-
ტოგრაფიის ოქროს ხანად მიიჩნევა. ამ
დროს ძალიან დიდი მოცულობის კარ-
ტოგრაფიული პროდუქცია შეიქმნა. იმ
დროს საქართველოს შესახებ ცოდნა ერთბაშად
ძალიან ბევრი დაგროვდა, მათ შორის
საქართველოზეც საქმაოდ სრულყოფილ
ინფორმაციებს ფლობდნენ. საქართველოს
შესახებ იმქანინდელ გეროცულ გამოცე-
მებში ძალიან კრცელი მასალა მოიპოვება.
ჩემს წიგნშიც ზუსტად ეს პერიოდი მაქს
განხილული და ამავე ავტორის სხვა რეპა
მაქს შეტანილი, რომელსაც აღწერაც
ახდასეს. კარტოგრაფები, გეოგრაფები და
მწერლები ქმნიდნენ ისეთი ტიპის პრო-
დუქციას, რომელიც აქმაყოფილებდა მაშინ-
დელი მოსახლეობის ინტერესს. იმ დროს
კი ჩანს, რომ ინტერესი საქართველოს მი-
მართაც დიდი იყო.

გეოგრაფიული თვალსაზრისით, არც ეს
რუკა და არც სხვა მსგავსი რუკები
საქართველოს შესახებ არ არის
მნიშვნელოვანი. რუკაზე მოცემული
საზღვრებით იმჟამინდელი, რეალური
ვითარების თაობაზე დასკვნას ვერ გამოვი-
ტანი, ამიტომაც კარტოგრაფია კიმპლექს-
სურად უნდა გაანალიზდეს, როდესაც
ვცდილობთ, რაღაც ინფორმაცია შივძლოთ
ამ კარტოგრაფიული პროდუქ-
ციისგან. განკუნძულად არცერთი რუკა
არ არის საინტერესო თუ კარტოგრაფიის
ისტორიის წინებულებში არ განვიხილავთ.
ჩემს წიგნშიც ცალკე რუკები არ არის
ისე მნიშვნელოვანი, როგორც იმჟამინდელი
ეკროპული საზოგადოების დამოკიდებულება
საქართველოს მიმართ. დამოკიდებულება
განვითარების ფორმით თავისებურებების
შესახებ ბევრი რამ იცოდნენ.

მანას გარიბიძე

ରାଜ୍ୟକାନ୍ଦ ପାଠ୍ୟଗୀତିକା

საერო ცხოვრებელიან

ხარისხი მიენიჭა. იმავე 1960 წელს დაბაზ-თაგრა მოსკოვის სასულიერო აკადემია პირველი ხარისხის დიპლომით, რის შემდეგაც აკადემიის საბჭოო, როგორც საუკეთესოთა შორის საუკეთესოს, საპროფესორო სტი პენდიანტად დარჩენა შესთავაზა. საშუალება ეძლეოდა, დაქციები წავყითხა სასულიერო სემინარიასა და აკადემიაში, მაგრამ უწმინდესისა და უნტერაქესის ეფრემ II-ის კურთხევა სხვაგარი იყო: მდვდელმონაზონ ილიას სამშობლოში უნდა დაეწყო მოღვაწეობა. ამიტომ მან უარი იქნა საპატიო კარიერაზე, სამშობლოში დაბრუნდა და ბათუმის საკათედრო აკადემიაში.

ტაბარში ძღვდელმსახურად გამწერდა.
და იღვიწა თითქმის კველა ხარისხში,
ხოლო აჭარაში შეიდი წლის მანძილზე
მოღვაწეობის შემდეგ, პარტიიარქის ლოც-
ვა-ერთხევით, 1967 წელს ცხემ-აფხაზეთის
ეპისკოპოსად გადაიყვანეს. 1969 წელს აღწ-
ვანილ იქნა მიტროპოლიტის ხარისხში
და მიტროპოლიტა იღიამ სოხუმში 11
წელი დაჰყო. იყო მცხეთის სასულიერო
სემინარის პირველი რექტორი - (1963-
1972 წლები).

1977 წელს გარდაიცვალა სრულიად
საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი
დავით V (დევდარიანი). 1977 წლის 9
ნოემბერს, წმიდა სინოდის განხინებით, პა-
ტრიარქის მოსაყდრე გახდა ცხეუმ-აფხ-
აზიანის მიტროპოლიტი ილია.

1977 წლის 23 დეკემბერს თბილისის სინონის საპატრიარქო ტაძარში გამართულმა საქართველოს სამთიციქულო გელების XII ადგილობრივმა კრებამ განიხილა საქართველოს ეკლესიის ახალი კათოლიკოს-პატრიარქის არჩევის საკითხი და მიტროპოლიტი ილია ერთხმად იქნა არჩეული სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად და ეწოდა ილია II. ილია I საქართველოს ეკლესიას მართავდა 200-400 წ. პ.წ.

“զօրից զբռուելող, մշամ հյիմ տալին
ոյնքա օս շետազո և մասն եօլուց լուս
բաեթ, ռոմըլուց մըշա մըլուրմա մար-
չաքամ ամոյզանա. հյիմ ցշլու վարչալու-
լագ վյրու օս մըշալուրման, ռոմըլուն ու
մօմա շասէջըր մոնիցալուրման դամակուրա”,
— ծրաման սայէրուցալու յատուրույուն-պա-
թրուարիմա.

მოამზადა ლალი ვაციაძე

დედა-ეკლესიას მოწყვეტილი შეინდა სალოცავები

სალადინმა დიდად ჯარს მოუკარა თავი და 1187 წელს აიღო იერუსალიმი. ქრისტიანობა კვლავ მძიმე მდგრამარეობაში აღმოჩნდა. ჯეპარსნებმა მესამე ლაშქრობა წამოიწყეს (1189 წ.), მაგრამ დიდ წარმატებას ვერ მიაღწიეს; აიღეს აცრა და იგი იერუსალიმის სამეფოს სატახტო ქალაქად გამოიცხადეს (იერუსალიმი კვლავ სალადინს ეკურა), ხოლო 1192 წლის ზავით ანგლიოების სამთავრო შეინარჩუნეს.

მაშადინათა გარემოცვაში მოხვედრიდ ჯვრის მონასტერს ქართველი მოღვაწეები შეძლებისდაგვარად ეხმარებოდნენ. ამ დახმარებამ განსაკუთრებული სახე მიიღო იმ პერიოდში, როდესაც საქართველოს სათავეში თამარ მეფე (1184-1213) იღვა. მაგრამ, კიდრე ამ პერიოდზე დაიწყებდეთ საუბარს, გახურს ორიოდე სიტყვა ვთქათ თამარის ერთ გამოჩენილ თანამოღვაწეზე, რომელიც სწორედ თამარის გამფების წინა წლებში ყოფილა იერუსალიმში. ესაა XII საუკუნის ქართული საზოგადოებრივი ცხოვრების თვალსაჩინო წარმომადგენელი, ცხობილი მწერალი ნიკოლოზ გულაბერისძე. იგი დაახლოებით 1150-1178 წლებში ქართულ ეკლესიას მეთაურობდა, შემდეგ „სიმდაბლისა ძალით ეჯონა ქართლისა გათალიკოზონაგან“ და წავიდა იერუსალიმს, სადაც დარჩა 1184 წლამდე, კიდრე თამარმა არ „აღმოუწოდა წმიდით ქალაქით“. როგორც ჩანს, 1178-1184 წლები მან იერუსალიმში გაატარა და ჯვრის მონასტრის სასარგებლოდ გარკვეული ნაბიჯები გადადგა: მონასტრის იერუსალიმში, „უკუმოისყიდა“ და სხვა დახმარებაც აღმოუჩინა. არ არის გამორიცხული, რომ ნიკოლოზ გულაბერისძე იერუსალიმში მწიგნობრეულ-შემოქმედებით საქმიანობასაც ეწეოდა.

...პირველ ქართველ პილიგრიმად და იერუსალიმის ქართული კოლონიის დამფუძნებლად ქართველი უფლისწეული, ბიზანტიიში კარგად ცნობილი საეკლესიო პირი და ფილოსოფოსი, მაიუმის ეპისკოპოსი პეტრე იბერი (412-491) ითვლება. მის მეტ დაფუძნებული პირველი ქართული (ლაზთა) მონასტერის ნანგრევები, უძველესი ქართული წარწერებითურთ, იტალიელი არქეოლოგის ვირჯილიო კორბოს მიერ არის აღმოჩნილი ბეთლეჟის უდაბნოში. წარწერებში მოხსენიებული არიან, როგორც პეტრე იბერი, ასევე მისი წინაპრებიც, რაც საქართველოში ქრისტიანობის აღრეულ გავრცელებაზე მიუთითებს. ხოლო “ლაზთა მონასტერი” პეტრე იბერის აღმზრდელის, იოანე ლაზის პატიციაცემად წოდა. პეტრემ ააგო ქართული მონასტერი იერუსალიმშიც, სიონის მთაზე, რომელიც მოგვიანებით იმპერატორ იუსტინიანეს განუახლებია. V საუკუნიდან XVIII საუკუნემდე ქართული კოლონია ერთ-ერთი უძლიერესი იყო იერუსალიმში. ქართველები პალესტინაში 19 მონასტერება და ეკლესიას ფლობდნენ. ქართული კულტურის, სულიერებისა და მწერლობის უმნიშვნელოვანების და ამავე დროს, უძველესი საზღვარგარეული ცენტრი, სადაც VIII-X საუკუნეებში ქართველი ბერები ინტენსიურ საგანმანათლებლო მოღვაწეობას ეწეოდნენ, იყო საბას ლავრა, სადაც მოღვაწეობდნენ ცნობილი ქართველი მწიგნობრები: მარტვილი მონაზონი, სეითი, მაკარ ლეთემელი, ამონა, ბასილი საბაწმინდელი, არსენი, იოანგზოსიმე (რომელიც არის გადამწერი მნიშვნელოვანი ქართული ძეგლისა – “ქბაი და დიდებაი ქართულისა ენისაი”), სვამიერნ მგალობელი, მიქაელ ჩიხუარელი და სხვები. აქ უნდა იყოს შესრულებული IX საუკუნეში ქართული ოთხთავის საბაწმინდეური რედაქცია, რომელიც ისესნიება წმ. გიორგი მთაწმინდელის ცნობილ ანდერძში. საბას ლავრა, ანუ “საბაწმინდას” ლავრა, იერუსალიმიდან სამსრეთაღმოსავლეთით, დაახლოებით, 13-15 კილომეტრზე მდებარეობს. მონასტერის დამაარსებელი წმ. საბა განწმენდილი (439-532) წარმოშობით (ისევე, როგორც წმინდა ნინო) კაბადოკიიდან იყო და ქართველებთან მისი ახლო ურთიერთობა გასაკვირი არ უნდა იყოს. ალექსანდრე ხახანაშვილის ცნობით, ბევრ კაბადოკიელს ქართული ენაც კი ესმოდა.

კირილე სპეციალისტის ცნობით,
როდესაც საბაზმინდის ლავრას ერეტიკოს

ნიაღური ქართული პოემა “ვეგნე
ისტყაოსანი”, რომელიც ქართული მრავალ
საუკუნოვანი პოეზიის მწვერვალია. მასში
ნათლად იკვითება მისი აგორის, შოთა
რუსთაველის, უდიდესი საღვთოს მეტყველე
და ფილოსოფიური განსწავლულობა.

ბაგრატ IV კურაპალატის დროს, 1030-
1060 წლებში, ჯვრის მონასტერი აღადგინა
წმინდა მამამ, პროხორე ქართველმა (გიორ
გი შავთელმა), რომელიც იყო დიდი
ქართველი განმანათლებელი და ექვთიმე
ათონელის მოწავე. მასთან ერთად მოღ
ვაწეოდებენ იოანე დვალი, მიქაელ დვალი
იოანე შავი და სხვანი. მონასტერში დიდი
მთარგმნელობითი მუშაობის პარალელუ
რად იქმნებოდა ორიგინალური ნაწარმოე
ბები, დაიწერა რამოდენიმე ჰაგიოგრაფიულ
თხზულება და შედგა პიმნოგრაფიული
კრებულები. ამავე პერიოდს უკავშირდება
უდიდესი წიგნსაცავის შექმნაც. იერუსალ
იმთანაა დაკავშირებული წმიდა მოწამების
ლუკა იერუსალიმელის და ნიკოლოზ
დვალის, მოღვაწეობაც. ჯვაროსნების დროის
თითქმის ყველა მართლმადიდებლური
მონასტერი კათოლიკების ხელში გადავი
და, თუმცა ჯვრის მონასტერი ქართველებს
დარჩათ. არსებობს მოსაზრება, რომ შოთა
რუსთაველის ფრესკა XII-XIII საუკუნეების
მიჯნაზე შესრულებული. მას მიეწერება
ჯვრის მონასტრის აღდგენა და მოხატვა
ამგარი დიდი დვალის გამო მონასტერში
მისი აღაპიც დაუწესებიათ. გადმოცემით
ბერად აღკვეცილი გენიალური პოეტი
ამავე მონასტერშია დაკრძალული. ერთ
ერთი გავრცელებიული მოსაზრების მიხედ
ვით, თამარის საფლავიც აქ უნდა იყოს
ასეთი ვერსიის საფუძველის იდლევა ერთ
საინტერესო წერილი, რომელიც გასული
საუკუნის დასაწყისში ადმოუჩნიათ
საფრანგეთის არქივებში. აი, რას წერს ქა
თოლიკე მთავარების სკოპოსს ჯვაროსანი
რაინდი დებუა იერუსალიმიძების: “ჯერ
ურმოკვრით შევიტყვე, ხოლო შემდეგ სარ
წმუნო ელჩების მეშვეობით დანამდგრებით
შევამოწმე, რომ იბერიელი ქრისტიანები
რომელიც გეორგიანებად (ქართველებად
იწოდებიან, დიდხალმა ცხენოსანმა და
ქეთითმა ჯარმა, დვთის შემწეობით აღვრე
ოთვანებულება და ძალზედ ქარგად
შეიარაღებულება, გამოილა შქრა ურწმუნო
წარმართების წინააღმდეგ, სწრაფად დაკრი
მათ და უკვე აიღო სამასი ციხე და ცხრ
დიდი ქალაქი, რომელთაგანაც ძლიერნი
დაიპყრო, ხოლო სუსტი ნაცარტუტად აქ
ცია. ზემოაღნიშნული ჯარი მოეშურება
რათა გაათავისუფლოს იერუსალიმის წინი
და მიწაწყალი და დაიპყროს წარმართო
მთელი სამყორ. მათი წარჩინებული მეუ
16 წლის ჭაბუკია. იგი აღექსანდრე მაცხ
დონელს ჰგავს ვაკეაცობით და სათხოებით
მაგრამ არა სარწმუნოებით. ამ ჭაბუკ
თან მოაქეს ძვლები თავისი დედის
უძლიერესი მეფის თამარისა, რომელსაც
თავის დროზე იერუსალიმს წამოსვლით
ადოქმა დაუდგინა და უთხოვია შეიღ
ისათვის, თუ აღთქმის ასრულება არ დამ
ცალდეს, ჩემი ძვლები ქრისტეს საფლავზე
წაიღეო. შვილს არ დავიწყებია დედის
თხოვნა და გადაუწყეტია, წმინდა ქალაქში
გადმოიტანოს დედის ნეშტი, მიუხედავად
იმისა, მოისურებები ამას წარმართი თუ
არა”. ლაშაგიორგის (1213-1222) ეს ლაშქრო
ბა სხვა მასალებით ჯერჯერიბით არ
დასტურდება, მაგრამ სავესბით მართებუ
ლიად ასახავს დავით აღმაშენებლის მიერ
გაძლიერებულ საქართველოს როლს მთელ
ახლო აღმოსავლეთში. შემთხვევით არ
არის, რომ მემატიანე დავით აღმაშენებელი
უწყდებს მესიის მახვილს და ქრისტ
იანონბის დამცევდს. 1244 წელს ჯვაროს
ნებმა საბოლოოდ დაკარგეს იერუსალიმი
სანამ საქართველო ძლიერი იყო, იგი ქრისტ
იანონბის დამცევდად გვევლინებოდა
ახლო აღმოსავლეთში. იმ გაოქაში მცხ
ოვრები ერთ-ერთი კათოლიკე ეპისკოპოსი
ვიტრიუსს, ცნობით, “ცხოვრობს აღ
მოსავლეთში ქრისტიანი ხალხი – ომის
მოყვარული და ბრძოლაში გამოცდილი
მას ჰყავს უამრავი მებრძოლი, მეტად
დაშინებული ჰყავს სარკინოზი და
თავდასმების ღროს დიდ ზარალს აექნება
სპარსელებს, მიღიღებსა და ასურელებ
რომელთა სიახლოებესაც ცხოვრობ
ვინაიდან გარშემორტყმული ურჯუ

ლოებით, მათ ეწოდებათ ქართველები. როდესაც ისინი მიღიან ქრისტეს საფლავის თავგანისსაცემად, წმინდა ქალაქში შედიან გაშლილი დროშებით, ბავის გადახდის გარეშე, რაც შეეხება სარკინზებს, ისინი ვერ ბედავებ მათს შეწუხებას, რათა უპან დაბრუნებისას ქართველებმა ჯავრი არ იყარონ მათ მეზობლად მცხოვრებ სარკინზებზე. ქართველები ძალიან აღშეოთებული არიან და ემუქრებიან კორადინუსს, დამასკოს პრინცს, იმის გამო, რომ მან განიხრას იმათი სურვილის გარეშე იერუსალიმის ჰედლის დანგრევა, მაშინ, როდესაც ლათინნი დამიეტას იღებდნენ". (მ.თამარაშვილი "ქართველი ეპლესია დასაბამიდან დღემდე", ობ., 1995, გვ. 474.) საქართველოს დასუსტებასთან ერთად სუსტებოდა მისი პოზიციებიც წმინდა მიწაზე. 1273 წელს, მამლუქი სულთნების დროს, ჯვრის მონასტერი მეჩეთად გადაეკეთდა და და ქართველი ბერები მონასტრიდან გააძვევს. მონასტრის წინამძღვარი, "ჯვრის მამა", წმ. ლუკა იერუსალიმელი, აწამეს და თავი მოჰკვეთებს.

აღშეოთებულმა ქართველებმა, მონღოლთა ლაშქარში ყოფნისას, როდესაც მონღოლები ეგვიპტელ სულთანს ერმებოდნენ, ბრძოლით სცადეს მონასტრის დაბრუნება, მაგრამ უშედეგოდ. მხოლოდ დიპლომატიური მოლაპარაკებების გზით მოახერხა მეფე დავით VIII-მ მონასტრის დაბრუნება და ადგენა. ამიტომაც მოიხსენიება ის მონასტრის აღაპში მის აღმშენებლად. 1314 წელს დამასკოში ეწამა ჯვრის მონასტრის ბერი, წმინდა და და და კიდევ დიდი ხნის მანძილზე მოყვებოდათ ქართველებს წმინდა მიწაზე. სულთანმა არა მარტო დაუბრუნა ქართველებს ჯვრის მონასტერი, არამედ ჯვაროსნების გაძვების შემდეგ მხოლოდ მათ მისცა უფლებადავცათ უფლის საფლავი. ამაზე დიდი პატივი ერს არ დირსებია. ათწლეულების მანძილზე მხოლოდ ქართველი ბერები რჩებოდნენ დამე უფლის საფლავის ტაძარში, მხოლოდ ქართველები აღავლენენ წირვა-ლოცვას უფლის საფლავზე, მათ ეპურათ უფლის საფლავის სამლოცველოს გასაღები და ეკუთვნოდათ გოლგოთა. როდესაც ქრისტიანობის უდიდეს სიწმინდეს, მაცხოვრის საფლავს, უახლოვდებით და, მითუმეტეს, როდესაც წმინდა ცეცხლის გარდამოსვლას ვესწრებით, უნდა გვასხოვდეს, რომ უფლის წყალობით ამ წმინდა ადგილს ჩვენი წინაპრები ფლობდნენ და იცავდნენ. დიდება მამასა და ძესა და წმინდა სულსა აწ და მარადის და უპზითო უკუნისამდევ ამინ.

400 წელს იერუსალიმი და ჯვრის მონასტერი თემურ ლეგნებს აუთხებია. 1454 წელს ბიზანტიის დაცემით ქრისტიანთა და მათ შორის – ქართველთა მდგომარეობა კიდევ უფრო გაუარესდა. თუმცა დროდადრო ქართველების გავლენა ისრდგბოდა. 1525 წელს აღგა, ქართველთა უფლება გოლგოთაზე, ბეთლემესა და ჯვრის მონასტერზე, ასევე უკეთ ის პრივილეგია, რაც ქართველებს გააჩნდათ იერუსალიმში. ამ დროს ჯვრის მონასტერში მოვაწოდება ვინძე ჩოლოფაშვილი, რომელმაც ლათინებისა და სომხების მიერ მიტაცებული საკუთრების დაბრუნებასთან ერთად მონასტერში საგანმანათლებლო საქმიანობაც აღადგინა. უდიდესი წვლილი შეიტანა ჯვრის მონასტრისა და ქართველთა კოლონიის საქმიანობაში "ჯვრის მამა", ანუ მონასტრის წინამძღვარმა, ნიკოლოზ ჩოლოფაშვილმაც. მაგრამ, საბოლოოდ, ქართველებმა ვერ გაუძლეს გაჭირვებასა და იმ დიდ გადასახადებს, რომელიც თურქებმა ქრისტიანებისთვის დააწესეს. მაღალი გადასახადების გამო, იერუსალიმის ბერებნამა პატრიარქებმაც კი პატრიარქის რეზიდენცია კონსტანტინოპოლში გადაიტანეს და კონსტანტინოპოლის პატრიარქს შეეკედლენენ. სომხებს იერუსალიმში თავიანთი დიასპორა პერიდათ, მათ შორის იყვნენ ვაჭრები, ხელოსნები, შეძლებული ხალხი. ისინი სომხურ-მონოფიზიტურ ეპლესიას ეხმარებოდნენ და ამიტომ გადახახა ადების გადახდა შეძლეს.

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

